אם כן מה ת"ל יואבדתם את שמם מן

המקום ההוא יולכנות לה שם יכול לשבח

לשבח מ"ד אלא יכול לא לשבח ולא

לגנאי ת"ל 3שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו

כי חרם הוא הא כיצד יחיו קורין אותה

בית גליא קורין אותה בית כריאי עין

כל עין קוץ תני תנא קמיה דרב ששת

י העכו"ם העובדים את ההרים ואת

הגבעות הן מותרין "ועובדיהן בסייף ואת

הזרעים ואת הירקות הן אסורין ועובדיהן

בסייף א"ל דאמר לך מני ©רבי יוםי בר יהודה היא דאמר אילן שנמעו ולבסוף עבדו

אסור ולוקמה 🐠 באילן שנטעו מתחלה לכך

ורבנן לא ס"ד דקתני דומיא דהר מה הר

שלא נמעו מתחלה לכך אף האי נמי שלא

נמעו מתחלה לכך איתמר יאבני הר שנדלדלו בני רבי חייא ורבי יוחנן חד אמר

אסורות וחד אמר ימותרות מ"מ דמ"ד

מותרות כהר מה הר שאין בו תפיסת ידי

אדם ומותר אף הני שאין בהן תפיסת ידי

אדם ומותרין מה להר שכן מחובר בהמה

תוכיח מה לבהמה שכן בעלת חיים הר

יוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא

ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאין בהן תפיסת ידי אדם ומותר אף גכל שאין

בהן תפיסת ידי אדם ומותר מה להצד השוה

שבהן שכן לא נשתנו מברייתן אלא אתיא

מבחמה בעלת מום ומהר ואי נמי מבחמה

תמה ומאילן יבש ומאן דאסר להכי כתיב

שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו דאע"ג דאתיא

מלכים הלכה ב: בג ב ג מיי׳ פ״ח מהל׳

ב סמג לאון מה טוש"ע י"ד סי קמה סעי א: גד ד מיי שם הלכה ג

סמג שם טור ש"ע י"ד סי' קלט סעי' א

: כהנ״ה

נה ה מיי שם סמג שם:

עבודת כוכבים הלכה

פ"ז ה"ג], ג) [בס"א נוסף: פני מלך פני כלב], ד) [מוספ' שם ה"ד], ה) [לעיל מה: לקמן מח.], ו) [לקמן נט.], ו) [לקמן נה :], ה) לקמן נג:, ט) [ויקרא א], י) [יחוקאל מה], ל) [כדאיתא ביבמות סה: ובנדה כו. מ.], לו [שייך

הגהות הב"ח (ל) גמ' ולוקמה בזרעים שזרען מתחלה לכך ורכון: (ב) שם בני ר' חייא והשחחוה: גלי לשון גובה הס"ד: (6) ד"ה ומהר דכי וכו' שאין בהן תפיסת יד אדם טעמו להיתרא וכו׳ ואי משום בעלת חיים: (1) ד"ה ומאילן וכו' דלאו אילן הוי ההוא שעתא כשנטעו גרעין וכוי תפיסה ואסר לא משכחת אלא בחילו שעלה מאליו דאפי׳ לרבי יוסי בר יהודה לא מיתסר: (1) ד"ה הוי מעשה לעולם וכו' בדבר תלוש לעולם וכו' בדבר תלוש בבעלי (ט) ד"ה ולמאן וכו׳ דאיהו לא בעי תפיסת ידי אדם וזה לשם: (י) ד"ה אסורה אפילו. נ"ב דבור זה מיותר: (כ) ד"ה לבינה וכו׳ והמיבעיה ליה לחוחיה תום' ד"ה חמר וכו' דה"ל אני אובין ואדון לפניך וכו' מיבעי ליה קרא וכו' אליכא דרבי יוסי הגלילי: (מ) ד"ה בהמה וכו' בהמה של עצמו

מוסף רש"י לשון ככו שומה (תמורה בח:). להשתחוות לה. ולא השתחוה לה, ובא עכו"ם והשתחוה לה

אינה נאסרת:

רריוו חוואל

אסורה. אע"פ שאינה שלו

שנאמר שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא. הא כיצד אם היו קורין אותה בית גליא קורין אותה בית כריא. עין כל. עין קוץ: **תני** תנא קמיה דרב ששת העכו״ם העובדין את ההרים ואת הגבעות הן מותרין ועובדיהן בסייף. עובדי הירקות והזרעין הן אסורין ועובדיהן בסייף: מני ר' יוסי בר' והרי זרעים דומיא דהר(f מה הר שלא נעשה מתחלה לכך אף זרעים שלא נעשו מתחלה לכך והן אסורין: אתמר אבני הר שנדלדלו ולא נתפרקו לגמרי אלא הן תלויות כמו אבר מדולדל ונעבדו אותן האבנים. ר' חייא ור' יוחנן חד אמר מותרין הן כהר. מה הר אין בו תפיסת ידי אדם. כלומר אין בו מעשה בן אדם

בים גליא. ויי לשון גובה גלי: בים לריא. לשון חפירה ושפלות: אבר או ר"ע והלא כבר נאמר אבד תאבדון. תימה הא נב א מיי פיש מהלי ועובדיהן בסייף. דבני נח נלטוו על עבודת כוכבים בסנהדרין (דף נו.) ואמרינן התם כל מיתה האמורה לבני נח אינה אלא סייף: ולוקמה בורעים שורען מסחלה לכך: ורבגן. דאסורין ואפילו

סוכיה. שאינה מחובר ואינה נאסרת

בהשתחויה דמדאקר רחמנא נעבד

לגבוה דכתיב מן הבקרש ולא כל הבקר

להוליה הנעבד בפרק שור שנגח

(ב"ק דף מ:) מכלל דלהדיוט שרי דאי

להדיוט אסור למה לי קרא לגבוה הא

ממשקה ישראל כתיבי מן המותר

לישראל: מבהמה בעלת מום. דאינה

נאסרת נמי אם השתחוה לה: ומהר.

דכי פרכת מה לבהמה שכן בעלת

חיים הלכך חשיבא ולא מיתסרא הר

יוכיח מה להר שכן מחובר בהמה

מוכיח וחזר הדין כו' הלד השוה

שבהן שחין (ס) תפיסת יד חדם

וזהו טעם עלמו להתיר שאין

יכולין לתלות טעם היתרן בטעם

אחר דאי אמרת היתרן משום מחובר

הרי בהמה ואי משום חיים הרי

הר ע"כ טעם היתרן משום דאין

בהן תפיסת יד אדם שבדבר זה

הושוו שניהן אף אני אביא כל השווין

להן בדבר זה שיהו מותרין והשתח

ליכא למיפרך שכן לא נשתנו מברייתן

דהא בהמה נשתנית במום: ומאילן

יבש. דנשתנה מברייתו ואפי׳ הכי

לא מיתסר לרבנן דפליגי עליה דר׳

יוסי ברבי יהודה הלד השוה שבהן

שאין בהם תפיסת יד אדם לשם

עבודת כוכבים דתפיסה דנטיעה

דמעיקרא לא הויא תפיסה לרבנן

דלאו אילן (י) הוא ההוא שעתא

שנטעו גרעין ור' יוסי בר' יהודה

דחשיב ליה תפיסה ואסר ליה משכחת לה באילן שעלה מאליו

דאפילו לר׳ יוסי לא מיתסר כל זמן

שלא עשה מעשה בגופו: להכי כסיב

שקן משקלנו. בעבודת כוכבים

לאתויי הנך דאע"ג דאתא מדינא

להלד השוה להיתרא כדאמרן לא

תייתינהו להיתרא וממשמעותא דקרא

נפקא דמשמע כל דרשות שאתה

דורש בעבודת כוכבים לא תדרשם

אלא לשקץ ולאסור ואין לך להתיר בו

אלא מה שהתיר לך הכתוב בפירוש:

בני רבי חיית. יהודה וחוקיה שמן י:

הוי מעשה. (ו) דאכתי איכא תפיסת

יד אדם. אלמא בני ר' חייא תפיסת יד

בעו: לעולם אימא לך בני ר' חייא.

הוא דאמרי דלא בעינן תפיסת יד

בר' יהודה דקם בשיטת דר' יוסי הגלילי דלכאורה משמע דר"ע ס"ל במתני" כר' יוסי הגלילי דא"ל אני (ל) אדון לפניך ומתוך פ"ה לרבון: שנדלדלו. נעקרו מאליהן והשתחוה עכו"ם להם: בהמה אמר לו ר"ע והלא כבר נאמר יאבד תאבדון

דמתני׳ נמי משתמע הכי וי״ל דודאי ר"ע דמתני אליבא דר' יוסי הגלילי קאמר וליה לא ס"ל אכן ק"ל קצת דלעיל קאמר דלר׳ יוסי בר׳ יהודה מיבעי קרא גם כן לכדר"ע אלמא כוותיה דריש להו לקרא וי"ל דה"ק ליה לכדרבי עקיבא אליבא ר' יוסי הגלילי: בהבה תוביח. פירוש דאפילו בחמה (מ) עלמה אינה נאסרת להדיוט אם לא עשה בה מעשה והא דאמרינן לקמן בפ' ר' ישמעאל (דף נד.) המשתחוה לבהמת חבירו לא אסרה ה"ה לשל עלמו והא דקאמר חבירו לגלויי דאף בשל חבירו אסרה בעשיית מעשה אי נמי המ"ל דאף לגבוה לא אסרה כיון שאינה שלו: מבהמה תמה ומאילן יבש. כאן פרש"י מה שכתבתי לעיל דהוי נטעו ולבסוף עבדו היכא דנטעו גרעין ווה לשונו ומאילו יבש דנשתנה מברייתו ואפ״ה לא מתסר לרבנן דפליגי עליה דר' יוסי ברבי יהודה הלד השוה שבהן שאין בהם תפיסת יד אדם לשם עבודת כוכבים רבינו חננאל (המשך) דתפיסה דנטיעה דמעיקרא לא הויא תפיסה לרבנן דלאו אילן הוה ההיא שעתא דנטעו גרעין ור' יוסי ברבי יהודה דחשיב ליה תפיסה ואסר לא משכחת לה אלא באילן שעלה מאליו

אינטריך לר"ע למדרש אבד ואחר כך תאבדון כר' יוסי

דאפילו לר׳ יוסי בר׳ יהודה לא מתסר כל זמן שלה עשה מעשה בגופו עכ"ל וא"ת בעלה מאליו נמי מ"מ אילן שלפני זה שיצא זה מגרעינו היה בו תפיסת ידי אדם וי"ל דהב"ע באילן שעלה מאליו מששת ימי ברחשית כגון יער ומיהו פירושו

אי אפשר כדפרישי׳ לעיל: מדינא להיתרא לא תתיא תסתיים דבני ר' חייא דשרו דבעי חזקיה זקף ביצה להשתחוות לה מהו קא סלקא דעתך להשתחוות לה והשתחוה לה וקא מיבעיא ליה האי זקיפתה אי הוי מעשה אי לא הוי מעשה אבל לא זקף לא מיתסרא ש"מ בני ר' חייא דשרו לא לעולם אימא לך בני רבי חייא ראסרי יעסקינן כגון דלא זקפה אסורה לה אע"ג דלא אע"ג דלא ההכא במאי יעסקינן כגון שזקף ביצה להשתחוות לה ולא השתחוה לה ולמאן אי "למאן ראמר עבודת כוכבים של ישראל אסורה מיד אסורה אי למאן דאמר עד שתיעבד הא לא פלחה לא צריכא כגון שזקף ביצה להשתחוות לה ולא השתחוות לה ובא עובד כוכבים וְהשתחוה לה 🌣 כי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל ישראל ישוקף לבינה להשתחוות לה ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסורה וקא מיבעיא ליה לבינה הוא דמינכרא זקיפתה אבל ביצה לא או דלמא הלא שנא תיקו: בעי רמי בר חמא המשתחוה להר אבניו מהו למזבח

בדבר תלוש (ס) ולא בבעלי חיים בין בעובד כוכבים בין בישראל ונאסרת מיד בהשתחואה: והכא. כגון שזקפה ולא השתחוה לה: עבודת כוכבים של ישראל. שהקים ישראל לעבדה פלוגמא דר' ישמעאל ור"ע בפ' ר' ישמעאל (לקמן נאם): **ולמא**ן. אליבא דמאן קבעי חזקיה למילתיה כיון דאיהו לא (ש) חפיסת ידי אדם בעי וזה לשם עבודת כוכבים העמידה בין הוי מעשה בין לא הוי מעשה הרי קראה עבודת כוכבים ולמ"ד עבודת כוכבים של ישראל אסורה מיד הא נמי אסורה מיד ולמ"ד עד שיעבדוה הא לא פלחה ופשיטא דשריא: לא לריכא כו'. לעולם אליבא דמ"ד עד שתיעבד הבעי ליה: וכגון. דהשתחוה לה עובד כוכבים אחר זקיפתו של ישראל ולא אמרינן הא לאו דעובד כוכבים הוא ואין יכול לאסור בהשתחואה דבר שאינו שלו וכדרב יהודה אמר שמואל כו׳ והאי מעשה דבעינן משום גילוי דעתא דאי לאו דגלי ישראל דעתיה לא הוה מיחסרא בהשתחואה דעובד כוכבים: (0 אסורה. אפילו למ"ד עד שתיעבד ולא אמרינן הא לאו דעובד כוכבים הוא ואין יכול לאסור בהשתחואה דבר שאינו שלו דכיון דאוקמה ישראל גלי אדעתיה דניחא ליה בעבודת כוכבים וכי פלח לה עובד כוכבים שליחותיה קא עביד: **לבינה**. בידי אדם נעשית ונאסרת לד״ה. והך זקיפה דנקט משום גלויי דעתא הוה דאי לא זקפתו ישראל לשם עבודת כוכבים לא מיתפרא דכיון דשל ישראל הוא אינה נאסרת בהשתחוואתו של עובד כוכבים שהרי אינה שלו והאי טעמא מפרשינן במלחיה דשמואל לקמן בפרק ר' ישמעאל (דף נג:). וה"יג לענין גלויי דעתא קבעי לה חזקיה ולא משום מעשה דבדבר תלוש ולאו בעלי חיים לא בעינא מעשה בגופו ונאסר מיד בהשתחואה לבני ר' חייא וקמיבעיא ליה לחזקיה (י) דוקא לבינה דמינכרא זקיפתה שרחבה יותר על עביה וכשהיא זקופה נראית גבוה ואיכא גלויי דעתא אבל ביצה לא כו': ט **נעבד.** דבעלי חיים אסור לגבוה ואע"ג דשרי להדיוט וקמיבעיא ליה מי חייל שם נעבד על המחובר לאסרו לגבוה או לא:

תורה אור השלם 1. אַבַּד תַּאַבַּדוּן אַת כַּל הַגוּיִם אֲשֶׁר אַתֵּם ירשים אֹתֶם אֶת אֱלֹהֵיהֶם עַל הָהָרִים הָרְמִים וְעַל הַגְּבְעוֹת וְתַחַת כָּל עֵץ ושברתם את מצבתם וְאַשֵּׁרִיהֶם תִּשְׂרְפּוּן בָּאֲשׁ וּאֲשֵׁרִיהֶם תִּשְׂרְפּוּן בְּאַשׁ וּפְסִילִי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַּדְעוּן וִאַבַּדְתָּם אֶת שְׁמָם מִן המקום ההוא:

. 3. וִלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בִּיתֶרְ וְהָיִיתְ בֻּעָרם כְּמֹהוּ שַׁקֵץ הְשַׁקְצָנוּ וְתַעֵב תתעבנו כי חרם הוא:

ומותר. אף אבנים הללו כך. ומקשינן מה להר שכן מחובר כולו תאמר באבני ההר שנדלדלו שאינן מחוברות בהמה תוכיח שאינה מחוברת בקרקע ומותרת לחולין: ודחינן מה לבהמה אינה נאסרת אם נעבדה בהנאה שכן בעלת חיים. תאמר --. באכנים שנדלדלו שאינן באבנים שנו 1717 שאינן בנות חיים. הר יוכיח מה להר כו'. [מה להצד] השוה שבהן שכן לא נשתנו מברייתן. תיתי . מבהמה בעלת מום ומהר אי נמי מאילן יבש ומבהמה תמימה שהרי נשתנו. הבהמה נעשית בעלת מום והאילן יבש. בעלון מום והאיק יבש. ואע״פ שנשתנו ועבדם לא נאסרו. כך אבני הר שנדלדלו לא נאסרו. ומאז שרו לא תשתרייה דכתיב ותעב תתעבנו כי חרם הוא. 3) ודייקי חזקיה בר' חייא זקף ביצה להשתחוות לה והשתחוה לה וקא איבעיא ליה האי זקיפתא אי הוה תפיסת ידי אדם אי לא ש"מ בני ר' חייא הוא דאסרי ומיבעיא ליה כגון . שזקף ביצה להשתחוות עובד כוכבים והשתחוה לה וכדרכ דאמר ישראל לה ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה. וקא דמינכרא זקיפתה אבל רמי בר חמא המשתחוה להר (מותר) אבנים (מותר) אבנים ת בו מותרות לבנות מהן מזבח אי לא

יהרים אלמא זרעים דומיא דהר וכו׳. ב) נראה דל״ל חיים הוא דשרו מדבעי חוקיה זקף בילה וכו' ש"מ בני חייא הוא דשרו והדר דחי דלעולם

אימא לך דבני ר' חייא הוא דאסרי ומיבעי ליה וכו'.